

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Redovisning av verksamhetsår 2022

Uppdrag att förebygga och bekämpa mäns
våld mot kvinnor enligt förordning 2021:995

**MÄNS
VÅLD MOT
KVINNOR**

Inledning

Den här verksamhetsredovisningen, över Länsstyrelsen Västra Götalands arbete med regeringsuppdraget att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, grundar sig på den lägesrapport som Länsstyrelsen Västra Götaland överlämnade till Jämställdhetsmyndigheten (med kopia till Arbetsmarknadsdepartementet) den 22 februari 2023.¹ Med anledning av det följer verksamhetsredovisningen samma disposition som lägesrapporten. Det vill säga att den är indelad efter de fyra målområden som länsstyrelserna arbetar utifrån:

1. Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
2. Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
3. Effektivare brottsbekämpning
4. Förbättrad kunskap om metodutveckling

Lägesrapporten ska dels innehålla en beskrivning av hur länsstyrelserna genomfört uppdraget, dels redogöra för resultat och effekter. Därav fokuserar även denna verksamhetsbeskrivning på dessa delar. I lägesrapporten beskrivs de aktiviteter som Länsstyrelsen Västra Götaland (fortsättningsvis Länsstyrelsen) genomfört enskilt, eller i samverkan med andra aktörer, mycket kortfattat.

I den här verksamhetsbeskrivningen redogör vi mer utförligt för dessa aktiviteter. Den avslutas med en sammanfattande analys och beskrivning av de utvecklingsområden som Länsstyrelsen identifierat i länet. I den avslutande delen beskrivs även de utvecklingsområden som Länsstyrelsen kommer att prioritera under år 2023.

Vår förhoppning är att verksamhetsbeskrivningen ska läsas av en bred målgrupp, och inspirera till såväl nya initiativ som att anamma redan etablerade insatser/metoder/arbetssätt eller årligen återkommande aktiviteter och kampanjer. Ytterligare en förhoppning är att de utvecklingsområden och negativa trender som beskrivs ska ligga till grund för åtgärdande insatser.

¹ Lägesrapport 2022 Länsstyrelsen Västra Götaland, dnr 801-5384-2023

Innehåll

Redovisning av verksamhetsår 2022	1
Inledning	2
Länsstyrelsens regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor	5
Regionala behov och förutsättningar	6
Läget i länet	6
Demografi	6
Resurser	6
Urval av stödresurser inom området mäns våld mot kvinnor: .	7
Länsstyrelsens förutsättningar	7
Målområde 1 - Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld	8
Genomförande av uppdraget	8
Processtöd till kommunerna	8
Beskrivning av genomförda insatser	9
Svartsjuka är inte romantiskt	9
Sex, relationer och samtycke	10
Utbildningsdag med fokus på sex mot ersättning	10
En vecka fri från våld	11
Samtal om våld	12
Välj att sluta	12
Höj din upp märksamhet!	13
Könstymningspass	13
Utvecklingsdag för familjecentraler	14
Resultat och effekter	14
Målområde 2 - Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn	16
Genomförande av uppdraget	16
Våld som arbetsgivarfråga	16
Utbildningsplattformen Yrkesresan	16
Konferens om våld och bostadssociala frågor	17
Dialogforum	17
Kartläggning av utbildningsbehov i metodstöd	18
PATRIARK	18
Konferens om könstymning av flickor och kvinnor	19
Regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck	19

Resultat och effekter.....	19
Målområde 3 – Effektiv brottsbekämpning	21
Genomförande av uppdraget.....	21
Regionalt myndighetsnätverk mot prostitution och människohandel.....	21
Nationella arbetsgruppen Prostitution och människohandel .	21
Stöd till kommunerna i arbetet mot prostitution och människohandel.....	22
Kunskapshöjande insatser riktade till näringsidkare.....	22
Barn och ungas utsatthet för sexuell exploatering	23
Arbetslivskriminalitet	23
Informationsinsats för att förhindra hedersrelaterad brottslighet.....	23
Resultat och effekter	24
Målområde 4 - Förbättrad kunskap och metodutveckling	26
Genomförande av uppdraget.....	26
Nationella effektstudier	26
Effektstudie för behandling av personer som köpt sexuella tjänster.....	26
Effektstudie av metoden Samtal om våld	27
Utvärdering av VIP-programmet	28
Bygga Broar	28
Regional uppföljning av det våldsförebyggande arbetet	29
Fördelning av utvecklingsmedel.....	29
Borås spridningsuppdrag.....	30
En kortlek fri från våld	30
Resultat och effekter.....	31
Resultat av den regionala uppföljningen av det våldsförebyggande arbetet.....	32
Sammanfattande analys	34
Sammanfattad lägesbild och identifierade utvecklingsområden	34
Utvecklingen i länet.....	34
Utvecklingsområden baserade på identifierade behov och brister.....	35
Resurser och strategiskt utvecklingsarbete	35
Länsstyrelsens avslutande kommentarer och medskick.....	37

Länsstyrelsens regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor

Den 1 januari 2022 trädde förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor i kraft². Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen. Den innehåller bestämmelser om länsstyrelsernas regionala arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel.

Enligt förordningen ska det vid varje länsstyrelse finnas en särskild samordningsfunktion för frågor om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Genom samordningsfunktionen ska länsstyrelsen stödja och bidra till:

- framtagandet och genomförandet av regionala sektors-övergripande strategier och handlingsplaner,
- införandet av effektiva metoder, arbetssätt och kunskapsstöd i regionala och lokala verksamheter,
- samarbetet på lokal, regional och nationell nivå, och
- utbildning och kompetensutveckling i länet.

Länsstyrelsen ska i sitt arbete samverka med kommuner och regioner samt andra berörda myndigheter och aktörer. Arbetet ska vara kunskapsbaserat och samordnat med den verksamhet som bedrivs vid myndigheter på nationell nivå.

Länsstyrelsen ska årligen senast den 1 mars lämna en redovisning till Jämställdhetsmyndigheten, med kopia till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet), av det arbete som samordningsfunktionen har utfört. I rapporten ska länsstyrelsen särskilt redovisa en bedömning av vilka resultat och effekter som har uppnåtts, en analys av utvecklingen av arbetet i länet samt regionala och lokala behov av stöd på området. Redovisningen enligt 5 § första stycket ska första gången lämnas senast den 1 mars 2023.

² Förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor Svensk författningssamling 2021:2021:995 - Riksdagen

Regionala behov och förutsättningar

Läget i länet

Demografi

Västra Götalands län har en befolkning om drygt 1,7 miljoner invånare, motsvarande en sjättedel av Sveriges befolkning. Länet består av 49 kommuner, vilket gör det till landets största län sett till kommunantal. Länet omfattar en yta om 23 800 kvadratkilometer och spänner därmed över ett stort geografiskt område i jämförelse med storstadslänen Stockholm (6 514 km²) och Skåne (10 965 km²). Göteborg är den största kommunen med drygt 560 000 invånare och Dals-Ed den minsta med knappt 4 800 invånare. Sammantaget består länet av flera större städer och pendlingsnära kommuner, liksom av mindre tätorter och landsbygdskommuner. Göteborg är indelat i olika fackförvaltningar med fyra socialförvaltningar och lika många välfärdsnämnder. Länets 49 kommuner är organiserade i fyra kommunalförbund och tillika delregioner³.

Resurser

Fördelningen av invånarantal och kommunernas varierande förutsättningar och behov avspeglas även i de resurser som finns att tillgå med centrering i Göteborg följt av övriga delregioners större städer Borås, Trollhättan och Skövde. Kommuner och stadsdelsnämnder samverkar emellertid i hög utsträckning över både kommun- och stadsdelsgränser, och genom och mellan kommunalförbund. Det medför att mindre kommuner kan tillgå resurser i större och mer resursstarka kommuner och stadsdelsnämnder.

Nedan presenteras några verksamheter som tillhandahåller stöd inom uppdraget mäns våld mot kvinnor. Antalet stödresurser att tillgå i länet som helhet är däremot större än vad som framgår här. Flertalet av nämnda verksamheter grundar sig på samverkansavtal eller överenskommelser mellan flera kommuner och/eller stadsdelsnämnder.

Utöver nedan resurser har varje delregion *Barnahus*. *Utväg* har verksamhet i Skaraborg och Södra Älvsborg. *Kriscentrum* finns i några kommuner, och åtta kommuner har tillgång till *Stödcentrum för unga brottsutsatta*. Länet har även flera brottsofferjourer dit flertalet kommuner är anslutna.

³ Karta - VästKom (vastkom.se)

Urval av stödresurser inom området mäns våld mot kvinnor:

- Dialoga - kompetenscentrum om våld i nära relationer (Göteborg)
- KAST-verksamhet (Göteborg och Borås)
- Mikamottagningen (Göteborg och Borås)
- Resurscentra heder Fyrbodal
- Resursteam heder Göteborg
- Stödcentrum Heder Göteborgsregionen
- Stödcentrum för brottsutsatta (Göteborg)
- Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, VKV (Göteborg)

Länsstyrelsens förutsättningar

Den demografiska sammansättningen gör att förutsättningar och behov skiljer sig åt mellan länets kommuner, och livsvillkoren för dess invånare. Förutom att kommunernas förutsättningar att arbeta med mäns våld mot kvinnor skiljer sig åt, är också frågan prioriterad och resurssatt i varierad grad.

Länets storlek medför i sin tur utmaningar i Länsstyrelsens arbete utifrån principen om ett jämlikt stöd och rollen som regionalt samordnande aktör i relation till tillgängliga resurser. Länsstyrelsen har under året tillsatt ytterligare tre heltidstjänster inom området mäns våld mot kvinnor. Den totala personalstyrkan uppgår nu till 8,6 tjänster fördelat på 9 personer.

Med anledning av länets stora antal kommuner verkar Länsstyrelsen till stor del via kommunalförbunden och Göteborgs socialnämnder/ socialförvaltningar. I praktiken innebär det att Länsstyrelsens samverkan med kommunerna huvudsakligen sker på en övergripande kommunal nivå. Samtidigt finns det ett behov av ett närmare samarbete med varje kommun i länet.

Målområde 1 - Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Genomförande av uppdraget

Under perioden 2021-2022 har Länsstyrelsen gjort en uppföljning av myndighetens stöd till kommuner i länet fokuserat på universellt förebyggande arbete i syfte att utröna om tillämpade metoder och arbetsätt bidragit till att stärka kommunernas våldsförebyggande arbete. Utifrån resultatet av uppföljningen har Länsstyrelsens arbete för att främja utvecklingen av tidigt förebyggande insatser mot våld tagit en ny riktning.

Länsstyrelsen ska framgent erbjuda process- och verksamhetsstöd anpassat efter enskilda kommuners behov och förutsättningar. Stödet ska främja ett långsiktigt och strategiskt arbete, bidra till ökad förankring på ledningsnivå samt verka för att utjämna skillnader i länet.

Utöver det regionala arbetet har Länsstyrelsen varit sammankallande för länsstyrelsernas nationella arbetsgrupp för tidigt förebyggande insatser, och deltagit i den länsstyrelsegemensamma arbetsgruppen för återfallsförebyggande arbete.

Processtöd till kommunerna

I början av 2022 deltog medarbetare från sakområdena mäns våld mot kvinnor och jämställdhet i Jämställdhetsmyndighetens processtödsutbildning. Under våren påbörjade Länsstyrelsen ett internt utvecklingsarbete med att utforma ett processtöd för våldsförebyggande arbete riktat till länets kommuner. Den preliminära strukturen i processtödet bygger på stegen i Jämställdhetsmyndighetens handbok *Inget att vänta på*, men också på andra liknande modeller för systematiskt förändringsarbete. I utvecklingen av det regionala processtödet ska hänsyn tas till att stödet på sikt kan komma att inrymmas i en mer övergripande stödstruktur som innefattar Länsstyrelsens olika förebyggande uppdrag inom social hållbarhet.

Initialt valde Länsstyrelsen ut tre pilotkommuner för att testa och utforma processtödet. Dessa kommuner hade inte tidigare tagit del av Länsstyrelsens stöd rörande mäns våld mot kvinnor. Urvalet breddades senare, och 10 kommuner erbjöds att medverka i utformningen av en stödstruktur för det våldsförebyggande arbetet, grundat på en samlad bedömning från flera av myndighetens uppdrag inom social hållbarhet. Endast en kommun tackade ja till erbjudandet. Erfarenheterna från arbetet med denna pilotkommun ska ligga till grund för utformningen av en stödstruktur som kan spridas till fler kommuner.

Årets arbete har resulterat i att Länsstyrelsen tagit ytterligare ett steg för att utveckla ett samordnat och systematiskt stöd i det våldspreventiva arbetet gentemot länets kommuner. Fokus för 2023 kommer att vara att skapa förutsättningar och beredskap i kommunerna för att på sikt starta ett länsomfattande våldsförebyggande arbete.

Beskrivning av genomförda insatser

Under den aktuella redovisningsperioden har Länsstyrelsen genomfört en rad insatser för att främja det tidigt förebyggande arbetet. Över lag har en stor del av arbetet inneburit medverkan i det regionala genomförandet av årligen återkommande nationella kampanjer. Ett kritiskt förhållningssätt till rådande maskulinitetsnormer har genomsyrat merparten av genomförda insatser. Likaså har en stor del av insatserna riktat sig direkt eller indirekt till barn och unga.

I det följande presenteras en närmare beskrivning av de insatser som Länsstyrelsen genomfört i samverkan med andra aktörer för att främja ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.

Svartsjuka är inte romantiskt

Svartsjuka är inte romantiskt är en kampanj som syftar till att uppmärksamma och förebygga killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer. Kampanjen pågår årligen mellan 1 februari och 31 mars. Kampanjen är ett samarbete mellan Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten, länsstyrelserna och stiftelsen 1000 möjligheter som driver webbplatsen ungarelationer.se.

För år 2022 års kampanj stod killar, yngre ungdomar och föräldrar i fokus. Det med anledning av att en tidigare undersökning visat att kampanjen nått tjejer i högre utsträckning än killar, och äldre ungdomar i högre utsträckning än yngre. Inför kampanjen genomfördes referensgruppsintervjuer med unga killar. Intervjuerna medförde att vissa justeringar gjordes i materialet för att omhänderta killarnas synpunkter.

För att nå den yngre målgruppen spreds kampanjen i Tiktok och Snapchat. I syfte att nå föräldrar och yrkesverksamma gjordes annonseringar om kampanjen på Facebook. Länsstyrelserna uppmanade dessutom kommunerna att sprida kampanjen i föräldraforum. Kampanjperioden sammanföll även med att samarbetspartnern 1000 möjligheter kompletterade webbplatsen ungarelationer.se med digitalt stöd riktat till föräldrar.

Länsstyrelsen kan konstatera att intresset för kampanjen är stort. Efterfrågan på det kostnadsfria, tryckta material ökade mer än förväntat. 34 kommuner i länet beställde materialet, vilket är fler kommuner än tidigare år. Även utanför kampanjperioden är det många kommuner och verksamheter som hör av sig för att beställa material.

Länsstyrelsens bedömning är att *Svartsjuka är inte romantiskt* utgör en bra grund för att uppmärksamma frågan om våld i ungas relationer. Kampanjen med tillhörande material konkretiserar frågan och sätter problemet i fokus. Hittills har kampanjen främst syftat till att uppmärksamma frågan och att genomföra generella insatser. Nästa steg i arbetet kan vara att utveckla ett mer verksamhetsnära stöd i form av kompetensstöd till särskilda yrkesgrupper eller verksamheter. Ytterligare ett utvecklingsområde är att följa upp resultat och effekter av kampanjen.

Sex, relationer och samtycke

Länsstyrelsen har under året fördelat ekonomiska medel till Hälsokällan Fyrbodals kommunalförbund⁴ för att genomföra kunskapshöjande insatser kopplat till den ny läroplanen för skolan inom ämnet *Sex, relationer och samtycke*. Syftet med insatsen var att ge pedagogisk personal och övrig skolpersonal ökade kunskaper och stöd i arbetet för att våga ta upp frågor som rör pornografi. Arbetet förankrades genom kommunernas utbildningschefer och folkhälsosamordnare. Målgruppen för insatsen var främst skolpersonal i Fyrbodals kommuner. Runt 1000 personer från 15 kommuner deltog i utbildningen. Hur arbetet fortskrider i skolkontexten samt resultat och effekter av utbildningsinsatsen kommer att följas upp under 2023.

Utbildningsdag med fokus på sex mot ersättning

I samarbete med Utväg Skaraborg⁵ och elevhälsan i Vara kommun har Länsstyrelsen genomfört en utbildningsdag, vilken syftade till att stärka elevhälsopersonal att våga ställa frågor (och bemöta svar) om sexuell hälsa, relationer och våld. Vidare syftade utbildningen till att motverka och förhindra utsatthet för prostitution genom att tidigt upptäcka elevers erfarenhet av sex mot ersättning. Sammanlagt deltog 150 personer anställda inom elevhälsan i Skaraborgsamtal om våld.

⁴ Hälsokällan drivs av Fyrbodals Kommunalförbund med finansiering av hälso- och sjukvårdsnämnd Norr samt 13 kommuner i Fyrbodals. Verksamheten syftar till att främja barn och ungdomars psykiska- fysiska- och sociala hälsa.

⁵ Utväg är en verksamhet under Västra Götalandsregionen som erbjuder stöd i form av enskilda samtal och gruppverksamhet för personer som är eller har varit utsatta för våld, personer som utövar eller har utövat våld och barn och unga som har upplevt våld. Utväg finns i Skaraborg och i Södra Älvsborg.

En vecka fri från våld

I slutet av november uppmärksammades den årliga kampanj- och aktivitetsveckan, *En vecka fri från våld*. Kampanjen tillkom på initiativ av organisationerna Unizon och MÄN för att uppmärksamma arbetet med att förebygga män och killars våld mot kvinnor och tjejer. Kampanjen stöds av Jämställdhetsmyndigheten, Sveriges kommuner och Regioner samt länsstyrelserna. Länsstyrelsen medverkar i den nationella arbetsgruppen tillsammans med nämnda aktörer.

Inför 2022 års kampanj- och aktivitetsvecka erbjöd Länsstyrelsen tio utvalda kommuner att söka ett mindre bidrag för att arrangera aktiviteter under veckan. Urvalet baserades på kommuner som ännu inte utvecklat ett våldsförebyggande arbete, och som inte tidigare tagit del av Länsstyrelsens finansiella stöd. Fyra kommuner sökte och beviljades medel utifrån vissa kriterier gällande fokusområden och innehåll. Fokus på barn och unga eller målgrupper med svagt skydd av samhället var prioriterade. Likaså aktiviteter som var universellt våldspreventiva, hade en genusförändrande ansats eller som syftade till att öka samverkan mellan verksamheter i kommunen. Andra prioriterade fokusområden var hedersrelaterat våld och förtryck, utsatthet efter separation, våld i ungas partnerrelationer och utsatthet för hot och övergrepp på nätet.

I Västra Götaland anordnas flera aktiviteter under veckan. 32 av 49 kommuner uppmärksammade kampanjveckan och/eller *Orange Day*⁶. 24 av dessa kommuner anordnade aktiviteter riktade till allmänheten, medarbetare eller besökare i kommunens verksamheter. Ungefär en tredjedel av aktiviteterna genomfördes i verksamheter för barn och unga. Resterande åtta kommuner uppmärksammade veckan genom att sprida information i tryckt eller digital form.

I anslutning till veckan genomförde Länsstyrelsen en regional informationssatsning i kollektivtrafiken med utgångspunkt i Jämställdhetsmyndighetens kampanj *Tillsammans mot våld*. Budskapet ”*Känner du någon som far illa hemma?*” annonserades ut- och invändigt på bussar i 22 kommuner i länet under två veckors tid. I urvalet av kommuner eftersträvade Länsstyrelsen att nå de kommuner som myndigheten vanligtvis inte når i arbetet med våldsförebyggande insatser.

⁶ *Orange Day* är dagen då FN uppmanar hela världen att uppmärksamma och manifesteras mot våld mot kvinnor. Kampanjen äger rum den 25 november, och sammanfaller med den Internationella dagen för avskaffandet av våld mot kvinnor, vilken instiftades av FN:s generalförsamling år 1999. Den orange färgen representerar en värld fri från våld mot kvinnor och flickor.

Samtal om våld

Det återfallsförebyggande arbetet kom generellt att skärpas genom den nya lagstiftningen som trädde i kraft den 1 augusti 2021, då socialnämndens ansvar för att arbeta med personer som utövar våld mot närstående förtydligades. Länsstyrelsen var förutseende och påbörjade tidigt en upphandling av utbildningen i metoden, *Samtal om våld*⁷. Upphandlingen sträcker sig över perioden 2021-2024, och syftar till att möta kommunernas behov av både ökad kunskap om målgruppen och en metod för arbetet.

Det första utbildningstillfället ägde rum i maj 2021. Under 2022 har den tredje och fjärde utbildning genomförts. Utbildningen är fyra dagar lång och riktar sig primärt till familjebehandlare inom socialtjänsten. I anslutning till utbildningen inbjuds deltagarnas chefer till en informationsträff. Tanken är att informationsträffen ska bidra till att underlätta implementeringen av samtalsmetoden för ett systematiskt arbete med våldsutövare.

Efter två år med utbildningssatsningen är utfallet att 27 kommuner av länets 49 kommuner har deltagit med minst två deltagare. Fem kommuner har deltagit med en deltagare. Kursutvärderingar och uppföljningar visar att *Samtal om våld* uppfattas som en konkret och verksam metod i arbetet med personer som utövar våld mot närstående. Samtidigt framkommer att det är både svårt att identifiera målgruppen och utmanande att motivera densamme till kontakt.

År 2021 initierade Länsstyrelsen en studie för att undersöka metodens påverkan. Valet stod mellan en effektstudie och implementeringsstudie. Arbetet med effektstudien är under uppstart. Under 2023 genomförs datainsamlingen och rapporten kommer att skrivas påföljande år. Eftersom valet föll på en effektstudie kvarstår frågan huruvida metoden implementeras och används på ett systematiskt sätt inom socialtjänsten. Länsstyrelsen anser att det är angeläget att framgent göra en implementeringsstudie.

Välj att sluta

Länsstyrelsen har fortsatt att distribuera visitkort på svenska och engelska för den nationella telefonlinjen *Välj att sluta*, som fram till och med år 2023 drivits av Stiftelsen Manscentrum i Stockholm i samarbete med Länsstyrelsen Stockholm. Den riktar sig till personer som utövar eller riskerar att utöva våld.

⁷ Red Phalarope (2022), [Utbildning och handledning gällande våld i nära relationer | Samtal om våld \(samtalomvold.se\)](https://www.samtalomvold.se).

Göteborgsregionens utbildningsplattform, *Yrkesresan – kompetensprogram för social barn- och ungdomsvård*, är en viktig distributör genom det stora antalet utbildningar de genomför årligen. Länsstyrelsen har ännu inte sett någon effekt av spridningsarbetet. Visionen att invånare i Västra Götalands län ska vara de flitigaste användarna av stödtelefonen lever emellertid kvar.

Höj din upp märksamhet!

Informationsinsatsen syftar till att mobilisera berörda verksamheter, såsom socialtjänst, skolor, ungdoms- och fritidsgårdar och bibliotek, under parollen *Höj din uppmärksamhet!* för att förhindra att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen kan konstatera att flera års systematiskt arbete med utskick och påminnelser har resulterat i att flera kommuner har införlivat de årligen återkommande kampanjerna i verksamhetsplaneringen.

Däremot saknar Länsstyrelsen en heltäckande bild av hur mobiliseringsarbetet ser ut i länet. Vilken effekt mobiliseringen har för de professioner som möter barn och unga i sin yrkesutövning har inte följts upp eller utvärderats. Samma sak gäller för om informationssatsningen bidrar till att förhindra att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck i samband med skollov.

Könstymningspass

Länsstyrelsen tillhandahåller sedan några år tillbaka så kallade könstymningspass på 13 olika språk. Könstymningspasset är ett informationsdokument utformat som ett pass. Det innehåller information om olika typer av könstymning och dess konsekvenser, likväl som information om att könstymning är förbjudet enligt svensk lagstiftning och därmed en brottslig handling.

Könstymningspasset är framtaget av Länsstyrelsen i Östergötland i samarbete med polisen för att användas som ett informationsverktyg riktat till vuxna i syfte att förhindra könstymning av flickor och unga kvinnor. Möjligheten att beställa dessa pass uppmärksammas alltid, särskilt i den mobilisering som görs inför längre skollov, då risken ökar att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

På Länsstyrelsens förfrågan har Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV) genomfört en elektronisk enkätundersökning för att följa upp om (och i så fall hur) *Könstymningspassen* använts inom Centrala Barn- och Mödrahälso

vården. Resultatet visar att mer än hälften av respondenterna (av totalt 31 respondenter) har använt Könsstymningspasset i varierande grad. Materialet har använts i enlighet med dess tillämpningsområde, och uppges fylla en viktig funktion och grund i samtal med vårdnadshavare om könsstymning generellt och om den svenska lagstiftningen specifikt.

Utvecklingsdag för familjecentraler

I samverkan med sakområdena föräldraskapsstöd och integration arrangerade Länsstyrelsen en utvecklingskonferens för familjecentraler med syftet att stödja tvärprofessionell samverkan. Konferensens mål var att stärka samverkan både mellan de olika yrkeskategorierna inom familjecentralen, och att främja kontakter mellan familjecentraler i olika kommuner. Det övergripande temat var samverkan utifrån föräldraskapsstöd, integration och våldsprevention.

360 personer från 45 av 49 kommuner deltog i utvecklingsdagen. Deltagarna representerade en bra spridning av yrkesgrupper från olika verksamheter. I den digitala utvärderingen framkom att deltagarna anser att de kommer att ha nytta av innehållet i konferensen i sitt arbete. Därutöver framkom önskemål från både deltagare och arrangörer om närmare samverkan och upprättandet av ett regionalt nätverk.

Resultat och effekter

Intresset i länet är stort för *Svartsjuka är inte romantiskt*. 34 kommuner beställde material inför kampanjen. Även utanför kampanjperioden är efterfrågan hög. Länsstyrelsens bedömning är att kampanjen med tillhörande material är en bra grund för att uppmärksamma frågan om våld i ungas partnerrelationer.

En vecka fri från våld väcker också stort engagemang. 32 av 49 kommuner uppmärksammade kampanjveckan och/eller *Orange Day*. 27 kommuner har deltagit i utbildningen *Samtal om våld*. Kursutvärderingar och uppföljningar visar att metoden är användningsbar i det praktiska arbetet med personer som utövar våld mot närstående.

Flera års systematiskt arbete med informationsinsatsen *Höj din uppmärksamhet!* har resulterat i att flera kommuner införlivat de årligen återkommande kampanjerna i verksamhetsplaneringen. Insatsen har inte följts upp eller utvärderats, varför inga effekter kan redovisas. Resultatet av enkäten om *Könsstymningspass* visar att mer än hälften av respondenterna (av totalt 31) har använt materialet i varierande grad.

Enligt respondenterna utgör *Könsstämpningspasset* ett stöd i samtal med vårdnadshavare, i synnerhet gällande svensk lagstiftning.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att genomförda insatser har bidragit till utvecklingen av arbetet med ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete genom att öka medvetenheten och höja kunskapen i frågorna. Några av insatserna har även bidragit till metodutveckling. Det finns däremot ett fortsatt behov av att utveckla ett mer långsiktigt och strategiskt arbete med fokus på systematisk tillämpning av material och arbetsmetoder.

Målområde 2 - Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

Genomförande av uppdraget

Våld som arbetsgivarfråga

Våld som arbetsgivarfråga har prioriterats under 2022 för att förbättra upptäckten av våld. Länsstyrelsen ingår tillsammans med 11 externa aktörer i en regional myndighetssamverkan. Länsstyrelsen deltar med representanter från sakområdena mäns våld mot kvinnor, brottsförebyggande och jämställdhet. Tillsammans med sistnämnda sakområde har ett koncept tagits fram för att stödja kommunerna med att systematiskt införliva frågor om våld utifrån ett arbetsgivaransvar i den ordinarie verksamhetsstrukturen. Herrljunga är pilotkommun för konceptet.

Inom ramen för denna myndighetssamverkan har Jämställdhetsmyndigheten och Trollhättans stad ansvarat för att genomföra en utbildning i frågan, vilken i sin tur resulterat i ett baspaket. Tanken är att det på ett grundläggande plan ska ge kommunerna vägledning i att systematiskt införliva frågor om våld utifrån ett arbetsgivaransvar. Materialet baseras delvis på framgångsfaktorer för hur man kan inkludera frågor om våld i medarbetarsamtal gällande både våldsutsatthet och våldsutövande?

I Skaraborgsregionen har Länsstyrelsen genomfört insatser riktade till kommunernas HR-nätverk för att höja kunskapen om våld som arbetsgivarfråga, likväl som att medvetandegöra kommunerna om deras ansvar. Nästa steg i delregionen är att möta samtliga kommundirektörer för att informera om, och uppmuntra till, att prioritera frågan i respektive kommun. Det steget har förberetts under 2022.

Utbildningsplattformen Yrkesresan

År 2021 inledde Länsstyrelsen ett treårigt samarbete med Göteborgsregionen kring utbildningsplattformen *Yrkesresan*. Samverkan är i praktiken en kompetenshöjande utbildning om handläggning av våld i barnavårdsutredningar. Målgruppen är handläggare med mångårig erfarenhet av våld i nära relationer och deras arbetsledare. Genom utbildningen har Länsstyrelsen svarat upp mot en stor efterfrågan från kommuner och ett av Länsstyrelsen identifierat behov.

Utbildningen är uppdelad i fem steg. Under 2022 har utbildning fyra och fem genomförts för erfarna handläggare, och utbildning tre för deras arbetsledare.

En sammanställning visar att 18 kommuner har deltagit i någon av utbildningarna med både handledare och arbetsledare, och 16 kommuner med endast handledare. Det innebär att 15 av länets 49 kommuner inte har deltagit i någon av utbildningarna.

Mot bakgrund av resultatet av sammanställningen gjordes under hösten särskilda informationssatsningar till de kommuner som ännu inte deltagit i utbildningen *Yrkesresan*, samt till de kommuner där endast en person deltagit. Denna satsning kommer att fortgå under 2023. Länsstyrelsens ambition är att jämna ut skillnaderna mellan kommunerna i länet med målet att samtliga kommuner ska ha genomgått utbildning i *Yrkesresan* innan utgången av 2023.

Konferens om våld och bostadssociala frågor

För att stärka skyddet och förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor och barn har Länsstyrelsen i samverkan med Samhällsbyggnadsenheten genomfört en konferens om våld och bostadssociala frågor. Konferensen riktade sig till en bred målgrupp med ambitionen om att nå politiker, chefer och tjänstemän som arbetar med samhällsplanering, bostadsförsörjning eller våld i nära relationer samt till privata bostadsbolag och allmännyttan. Konferensen omfattade flera av myndighetens uppdrag:

- Att kartlägga kommuners insatser för att stödja våldsutsatta (med eller utan barn) till stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende, eller annat tillfälligt boende.
- Att stödja kommuner i planeringen av arbetet med att motverka hemlöshet.
- Att initiera samverkan mellan kommuner för att motverka aktiv medverkan till bosättning i annan kommun.

Dialogforum

Tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten anordnade Länsstyrelsen under året två så kallade Dialogforum. Konceptet Dialogforum är framtaget av Länsstyrelsen för att möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan kommuner med liknande förutsättningar. I det här fallet baserat på geografisk storlek och invånarantal.

Mötesinbjudan riktade sig enbart till de 24 kommuner som definierats som liten eller mindre kommun. Syftet med det första forumet var att undersöka kommunernas arbete för att nå och stödja våldsutsatta under pandemin. Det andra syftade till att belysa personer med funktionsnedsättnings särskilda utsatthet för våld.

11 kommuner deltog vid respektive tillfälle, och i stort sett samma kommuner. Således deltog färre än 50 % av länets små eller mindre kommuner.

Trots det låga deltagandet resulterade forumen i att belysa såväl fördelar som nackdelar i arbetet med mäns våld mot kvinnor i en liten eller mindre kommun. Som exempel på fördelar framkom att kortare beslutsvägar och närmare samverkan bidrar till en högre grad av implementering av arbetssätt för att systematiskt nå ut till våldsutsatta. Vad nackdelar beträffar lyftes små och mindre kommuners knappa resurser och sårbarhet vid personalomsättning. Vidare framkom att det är svårt att upprätthålla spets- eller grundläggande kompetens i frågor rörande exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel, för att denna typ av ärenden inkommer mer sällan. Den problematiken har även sammanställts och dokumenterats av Jämställdhetsmyndigheten⁸.

Vidare har Länsstyrelsen i nära samverkan med de fyra kommunalförbunden, och den regionala samordnaren för samverkans och stödstrukturer (RSS), fortsatt arbetet med stöd till chefer inom socialtjänsten. Samverkan utgör en viktig plattform för strategiska frågor. Identifierade utmaningar, behov och framgångsfaktorer förs sedan vidare till olika forum för regional myndighetssamverkan. Underlaget utgör dessutom ett viktigt grund för att Länsstyrelsen ska kunna utforma behovsanpassat stöd.

Kartläggning av utbildningsbehov i metodstöd

I november skickade Länsstyrelsen ut en digital enkät för att undersöka kommunernas behov av utbildning i metodstöd för att identifiera och göra riskbedömningar av våldsutsatthet och våldsutövande i nära relationer generellt, eller hedersrelaterat våld och förtryck specifikt. Sammanställning av enkäten kommer att göras under våren 2023.

PATRIARK

Socialtjänstens efterfrågan av utbildning i bedömningsmetoden PATRIARK har ökat de senaste åren. Ökningen kan vara en effekt av Länsstyrelsens pågående satsning av regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck. En bidragande orsak kan också vara

⁸ Arbetet mot våldsutsatthet under covid-19. Slutredovisning av Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att fortsätta utveckla och sprida arbetssätt till kommuner under covid-19-pandemin (Jämställdhetsmyndigheten 2022:11)

den fokusförflyttning som skett från reaktiva insatser till proaktiva, då metoden tagits fram som ett stöd för bedömning och hantering av personer som riskerar att utsätta andra för hedersrelaterat våld och förtryck. För att möta den ökade efterfrågan erbjöd Länsstyrelsen utbildning i PATRIARK vid två tillfällen under hösten 2022. Hälften av länets kommuner deltog vid något av dessa tillfällen.

Konferens om könsstympling av flickor och kvinnor

Den 3 februari 2022 genomförde Länsstyrelsen i samverkan med Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen och Jämställdhetsmyndigheten en nationell digital konferens för att uppmärksamma den Internationella dagen för nolltolerans mot kvinnlig könsstympling, vilken infaller den 6 februari. Programmet innehöll blanda annat presentationer av förebyggande och normbrytande arbete på skolor i länet, samt pågående forskning.

Gensvaret från konferensdeltagare var genomgående positivt. Arrangörernas gemensamma uppfattning är att dagen bidragit till ökad kunskap om frågan, och samtidigt inspirerat andra genom presentationen av konkreta, framgångsrika arbetsmetoder.

Regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck

Under 2022 har Länsstyrelsen beviljat medel för två förstudier för att undersöka behovet av att upprätta fler regionala, kommun- och myndighetsgemensamma resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den ena är *Resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck inom Skaraborgsregionen*, och den andra *Resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck – Södra Älvsborg*. Båda förstudierna har avslutats.

Nu pågår förberedelser för att ansöka om medel hos Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län för utveckling av regionala resurscentra i dessa delregioner. Länsstyrelsen har också gett ytterligare medel för vidare verksamhetsutveckling av det redan etablerade *Resurscentrum Heder Fyrbodol*.

Resultat och effekter

Förfrågningarna från kommunerna om stöd gällande våld som arbetsgivarfråga har ökat under den aktuella perioden. Om det är till följd av den satsning som gjorts är svårt att avgöra, men oavsett är det positivt att frågan fått mer uppmärksamhet.

Det är däremot tydligt att den sakområdesgemensamma satsningen bidragit till att tydliggöra Länsstyrelsens arbetsgivaransvar för våld bland sina medarbetare. Arbetet går vidare under ledning av HR under 2023 med fortsatta stöd av sakområdena mäns våld mot kvinnor och jämställdhet.

Trots att deltagandet i *Dialogforum* var lågt bidrog forumen till att belysa fördelar och nackdelar i arbetet med mäns våld mot kvinnor i en liten eller mindre kommun. Särskilt viktigt att nämna är svårigheten att upprätthålla spets- eller grundläggande kompetens i frågor rörande hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel med anledning av att dessa typer av ärenden inkommer mer sällan.

I del- och slutrapporter rörande ovan nämnda resurscentrasatsningar framträder såväl behovet av som styrkan med att på regional (och i viss mån lokal) nivå samla spetskompetens om hedersrelaterat våld och förtryck genom nära samverkan. Länsstyrelsen kan även konstatera att resurscentrasatsningarna har bidragit till att öka medvetenheten om hedersvåldsutsatthet, vilket i sin tur medfört en ökad efterfrågan av kompetenshöjande insatser. Vidare erfar Länsstyrelsen att antalet konsultationer till länets permanentade resurscentrum alltjämnt ökar.

Socialtjänstens efterfrågan på utbildning i PATRIARK kan också vara en effekt av Länsstyrelsens pågående satsning av regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck. En annan bidragande förklaring kan vara den fokusförflyttning som skett från reaktiva insatser till proaktiva, då metoden tagits fram som ett stöd för bedömning och hantering av personer som riskerar att utsätta andra för hedersrelaterat våld och förtryck.

Målområde 3 – Effektiv brottsbekämpning

Genomförande av uppdraget

I huvudsak har Länsstyrelsens arbete med effektiv brottsbekämpning koncentrerats till länsstyrelsernas uppdrag att arbeta för att motverka prostitution och människohandel för alla ändamål. Därutöver har Länsstyrelsen fortsatt sin medverkan i det myndighetsgemensamma arbetet på Landvetter flygplats för att förhindra hedersrelaterad brottslighet.

Regionalt myndighetsnätverk mot prostitution och människohandel

Länsstyrelsen har sedan många år en etablerad regional myndighets-samverkan kring arbetet mot prostitution och människohandel. Regionkoordinatorerna är centrala i detta arbete. Nätverket träffas två gånger per år, och har blivit något av ett nav för flertalet samverkande aktörer, där lägesbilder delas med varandra och behov av insatser identifieras.

Tre områden har varit fokus för 2022 års arbete. Detta för att möta behov som lyfts fram i nätverket. Det första var att undersöka skärningspunkten där hälso- och sjukvårdens ansvar möter kommunal socialtjänst, i syfte att synliggöra respektive aktörs uppdrag och ansvar. Det andra fokusområdet var att sprida information om den nya lagstiftningen, vilken ger socialtjänsten möjlighet att hos Migrationsverket ansöka om en reflektionsperiod⁹ för person som kan ha varit utsatt för människohandel. Det tredje var en önskan från civilsamhället att Länsstyrelsen ska inta rollen som strategisk part i arbete mot arbetslivsskriminalitet.

Nationella arbetsgruppen Prostitution och människohandel

På nationell nivå medverkar Länsstyrelsen i länsstyrelsernas gemensamma arbetsgrupp om prostitution och människohandel. Arbetsgruppen följer bland annat regionkoordinatorernas arbete, liksom utvecklingen av landets KAST- och Mikamottagningar. Därtill är Länsstyrelsen i Västra Götaland värddän för regionkoordinatorerna i Region Väst. Intern samverkan finns med sakområdet integration och länsstyrelsernas uppdrag att förhindra att ensamkommande barn försvinner.

⁹ Betänketid för offer för människohandel | Jämställdhetsmyndigheten (jamstalldhetsmyndigheten.se)

Stöd till kommunerna i arbetet mot prostitution och människohandel

I samarbete med regionkoordinatorerna, polisens människohandelsgrupp, Mikamottagningen i Göteborg och KAST-verksamheten i Göteborg genomfördes under 2022 utbildning riktad till socialtjänsten och idéburna verksamheter. Utbildningen erbjöds vid två tillfällen och bestod av en inledande allmän del och en efterföljande fördjupning. Intresset var stort från såväl civilsamhället som mindre och större kommuner.

På efterfrågan av kommunerna har Länsstyrelsen i samarbete med regionkoordinatorer, KAST-verksamheten och Mikamottagningen påbörjat ett arbete för att utöka stödet till kommunerna. Planen är att stödsatsningen ska fortgå under hela 2023. En rad stödåtgärder planeras i syfte att tillhandahålla konkreta verktyg för att upptäcka utsatthet och ge adekvat stöd. Framtagandet av stödpaketet pågår och kommer att innehålla utbildningsfilmer, ett skriftligt material för att ge stöd i att ställa frågor för att upptäcka och bedöma utsatthet. Därutöver kommer ett nära stöd att erbjudas i konsultationer och vid kommunbesök.

Kunskapshöjande insatser riktade till näringsidkare

Länsstyrelsen har tillsammans med Göteborg Stad och polisens människohandelsgrupp under året genomfört ett antal aktiviteter riktade till näringsidkare. Däribland en konferens vars syfte var att höja medvetenheten om att prostitution och människohandel förekommer inom hotell-, taxi- och restaurangbranschen, liksom att dessa näringsidkare kan upptäcka, och därmed förhindra köp av sexuella tjänster.

Under konferensen konstituerades ett nytt nätverk: *Nätverket mot prostitution och människohandel i Väst*. Nätverket kommer att påbörja ett mer riktat arbete under 2023 med ambitionen att även nå kultur- och evenemangs-verksamheter i länet.

I samband med konferensen gjordes en kampanj som väckte ett medialt intresse för frågan, vilket bidrog till att kampanjen fick ökat genomslag. Gensvaret och intresset för frågan kommer främst från hotellkedjor och större hotell. Länsstyrelsen bedömer att fler aktörer måste gå samman för att mobilisera och intensifiera arbetet för att förhindra sexköp och sexuell exploatering av kvinnor.

Barn och ungas utsatthet för sexuell exploatering

I arbetet med uppdraget om prostitution och människohandel för alla ändamål har Länsstyrelsen identifierat barn och ungas utsatthet för sexuell exploatering. I slutet av 2022 hade Länsstyrelsen ett möte med Rädda Barnen i Region väst och Länsstyrelsens eget barnrättsuppdrag för att se möjligheterna till samarbete med fokus på förebyggande insatser som motverkar utsatthet för exempelvis sugardating och barnpornografibrott.

Arbetslivskriminalitet

Frågan om människoexploatering i arbetslivet har aktualiserats i länet med anledning av de batterifabriker som ska byggas i länet, men också till följd av inrättandet av regionala så kallade a-krimcentrum för att bekämpa fusk och brott på arbetsmarknaden. Engagemanget hos berörda myndigheter kring det nya a-krimcentret i Göteborg är därav stort.

Arbetsmiljöverket samordnar det myndighetsgemensamma arbetet. Kontakt för fortsatt dialog 2023 har etablerats med det regionala a-krimcentrets samordnare på Arbetsmiljöverket. Internt kommer arbetet att ske i samverkan mellan sakområde mäns våld mot kvinnor och brottsförebyggande. Länsstyrelsen roll kan framgent vara att bidra med kunskapshöjande insatser riktade till kommunerna för att höja medvetenheten om människoexploatering i arbetslivet.

Informationsinsats för att förhindra hedersrelaterad brottslighet

I Västra Götaland finns sedan flera år en etablerad myndighetssamverkan som bedriver insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck på Landvetter flygplats¹⁰. Samverkan är formaliserad genom ett samarbetsdokument för att beskriva parternas ansvarsområden och del i samarbetet. Samarbetsdokumentet reglerar också ärendegången i händelse av ett skarpt läge där socialtjänsten behöver kontaktas.

Målet med samverkan är att förhindra att barn och vuxna förs utomlands mot sin vilja, eller vilseleds att föras utomland med ett underliggande motiv att mot sitt samtycke ingå äktenskapsliknande förbindelser, barn- eller tvångsäktenskap. Könsstymning av flickor och kvinnor, eller så kallade omvändelse- eller uppfostringsresor, kan också vara underliggande motiv till utförandet ur landet.

¹⁰Samverkansparter: Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen, Göteborg Stad, Swedavia, Gränspolisens, Socialjouren, Härryda kommun (som är värdkommun för flygplatsen), Borås stad samt det regionala stödcentret mot hedersrelaterat våld och förtryck i Göteborgsregionen.

År 2022 återupptogs flygtrafiken på Landvetter efter pandemin. Under året har sammanlagt fyra informationsinsatser genomförts i anslutning till de längre skolloven, två i juni och två i december.

Informationsinsatsen genomförs vid utvalda gater på flygplatsen i syfte att uppmärksamma problematiken, och sprida information till såväl utsatta och deras vårdnadshavare/anhöriga som till yrkesverksamma och allmänheten.

Informationsinsatserna har inte utvärderats eller följts upp på ett sådant sätt att det går att bedöma om de har någon effekt i att motverka hedersbrott genom att förhindra utresa från Sverige. Det går emellertid att anta att insatsen resulterat i ökad medvetenhet om att risken att föras utomlands mot sin vilja ökar i samband med längre skolledigheter, likväl som att kunskapen ökat om att det är ett lagbrott att utsätta någon för bortförande med hedersmotiv.

Inom ramen för denna myndighetssamverkans har Länsstyrelsen framfört ett önskemål att under 2023 utvidga målgruppen till att också omfatta personer som är utsatta för prostitution och människohandel. Swedavia vid Arlanda flygplats har sedan länge samordnat ett arbete mot sexuell exploatering. Som ett första steg har Länsstyrelsen kontaktat ansvariga för samarbetet på Arlanda för ett erfarenhetsutbyte.

Resultat och effekter

Ett övergripande resultat av utbildningen till kommuner och idéburna verksamheter är att den ökat medvetenheten och intresset för prostitution och människohandel. Länsstyrelsen noterar att kommunernas socialtjänst har ökat beredskapen att upptäcka, bemöta och stödja målgrupperna i sin ordinarie verksamhet. Konkreta exempel på att frågan tagits om hand på ett nytt sätt är att två kommuner i samverkan skrivit fram målgruppen på sin hemsida med en tydlig inbjudan till öppenvården för stöd och hjälp, liksom att en kommun nu systematiskt ställer frågor om utsatthet för prostitution i socialtjänstens alla delar.

Ett tydligt resultat av det gångna årets arbete för att motverka prostitution och människohandel är att medvetenheten och intresset för frågan ökat hos näringsidkare. Intresset är även större bland specialistverksamheter som primärt arbetar med våldsutsatta och våldsutövare. Dessutom ser Länsstyrelsen att kommunerna har en högre beredskap att inkludera målgruppen som en del av den ordinarie verksamheten.

Informationsinsatserna på Landvetter flygplats har inte utvärderats eller följts för att mäta om de har haft någon effekt i att motverka hedersbrott. Det går emellertid att anta att insatserna resulterat i ökad medvetenhet om att risken att föras utomlands mot sin vilja ökar i samband med längre skolledigheter, likväl som att kunskapen ökat om att det är ett lagbrott att utsätta någon för bortförande med hedersmotiv.

Målområde 4 - Förbättrad kunskap och metodutveckling

Genomförande av uppdraget

Tyngdpunkten för årets arbete om förbättrad kunskap och metodutveckling har varit uppföljning och utvärdering. Merparten av utvärderingarna har genomförts (eller kommer att genomföras) av professionella utvärderare på nationell eller länsöverskridande nivå i samverkan med andra myndigheter. Metodutveckling har också utgjort en viktig del av arbetet.

Ett exempel på en större satsning är vidareutveckling av modellen *Bygga broar*. Länsstyrelsen medverkar även till att vidareutveckla materialet *En kortlek fri från våld*, samt att utforma kampanjen *Svartsjuka är inte romantiskt* genom deltagande i den nationella kampanjgruppen.

Nationella effektstudier

Länsstyrelsen medverkar finansiellt i tre pågående nationella effektstudier:

- Studie för att undersöka om de arbetssätt och behandlingsmetoder som tillämpas av KAST-mottagningar i Sverige har önskad effekt.
- Studie av metoden *Samtal om våld* i syfte att undersöka om metoden leder till minskat våldsamt beteende hos våldsutövaren.
- Utvärdering av VIP-programmet i syfte att undersöka om det reviderade programmet påverkar risk- och skyddsfaktorer för våldsutsatthet och våldsutövande.

Effektstudie för behandling av personer som köpt sexuella tjänster

Under året har Länsstyrelsen Västra Götaland tillsammans med Länsstyrelsen Stockholm, Skåne och Västerbotten samt Jämställdhetsmyndigheten tecknat ett samverkansavtal för att finansiera och genomföra en studie för att undersöka om de arbetssätt och behandlingsmetoder som tillämpas av KAST-mottagningar i Sverige på personer som köpt sexuella tjänster har önskad effekt. Syftet är att identifiera den metod som har störst effekt att motverka sexköp. De verksamheter som ingår i studien är KAST-verksamheterna i: Göteborg, Karlstad, Malmö, Skellefteå, Stockholm Umeå och Östersund.

Effektstudien är godkänd av Etikprövningsmyndigheten och ska utföras av Göteborgsregionens FoU i Väst. Samverkansavtalet sträcker sig till den 1 februari 2026. Under året har deltagare rekryterats, metoder för

datainsamling utformats och ett internat för medverkande KAST-verksamheter genomförts som en gemensam uppstart.

Bakgrunden till effektstudien är tvåfaldig. Dels för att länsstyrelserna har ett tydligt uppdrag att minska efterfrågan av sexuella tjänster, dels för att Länsstyrelsen Västra Götaland tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten tidigare finansierat en effektstudie av KAST-verksamheten i Göteborg.¹¹

Av studien framkom bland annat att de arbetssätt och de behandlingsmetoder som KAST-mottagningen använder sig av leder till att personer som tidigare köpt sexuella tjänster efter avslutad behandling helt slutat att köpa sex, eller minskat antalet köp av sexuella tjänster. Vidare visar studien att personer som genomgått behandlingen ökat sitt allmänna välmående och fått förbättrade relationer till anhöriga. Antal personer som ingick i studien var emellertid lågt och några generella slutsatser kopplat till behandlingsinsatsen kunde därmed inte fastställas. En önskan uttrycktes därför om att vidga studien till att omfatta fler verksamheter och fler deltagare, liksom att tillskapa en kontrollgrupp och mäta behandlingseffekterna över tid.

Effektstudie av metoden Samtal om våld

Länsstyrelsen tecknade år 2021 ett avtal med Göteborgsregionen och FoU i Väst för en effektstudie av metoden *Samtal om våld*. Studien ska genomföras under åren 2021 till 2024 och syftar till att påvisa om metoden leder till minskat våldsamt beteende hos våldsutövaren. Under år 2022 har Etikprövningsnämnden godkänt studien och en projektplan har fastställts. Tjugosju verksamheter från hela landet har anmält sitt deltagande i studien och genom det blivit en nationell angelägenhet. Resultatet av studien väntas i mitten av år 2024.

Avgörande för att effektstudien tillkommit är att Länsstyrelsen gör en flerårig satsning på att utbilda länets socialtjänster i metoden *Samtal om våld*. Detta efter ett förtydligande i socialtjänstlagen som skärper socialnämndens ansvar för personer som utsätter närstående för våld. Ytterligare en anledning till att Länsstyrelsen valt att prioritera, och som enda aktör finansiera studien, är att myndigheten vill bidra till det nationella kunskapsläget genom att utröna om *Samtal om våld* är en välfungerande metod för behandling av personer som utövar våld i nära relationer.

¹¹ [Rapport om Kast i Göteborg – en samtalsmottagning för köpare av sexuella tjänster - KAST-Köpare Av Sexuella Tjänster - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

Utvärdering av VIP-programmet

Länsstyrelsen Västra Götaland är en av fyra länsstyrelser¹² som tagit initiativ till och finansierar den pågående nationella utvärderingen av den hälsofrämjande utbildningen för unga och vuxna med funktionsnedsättning som går under namnet *VIP-programmet*¹³.

I Västra Götaland medverkar fyra kommuner i utvärderingen. Dessa kommuner har under året deltagit i två omgångar av workshops där de har fått utbildning i den reviderade versionen av programmet. Utvärderingens resultat presenteras i december år 2024.

Bygga Broar

Länsstyrelsen har tillsammans med Länsstyrelserna i Halland och Skåne under flera års tid samverkat för att stödja utvecklingen av modellen *Bygga Broar*. Modellen ägs av organisationen Acting for change och används för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Under året har nämnda länsstyrelser finansierat en särskild satsning för att ta fram en introduktionsutbildning och en fördjupningsutbildning specifikt riktad till chefer.

Satsningen grundar sig på ett av kommunrepresentanter uttryckt behov av att chefer bör få kunskap om modellen, och utgör ett komplement till såväl grundutbildningen som till den sedan tidigare framtagna metoden för implementering av *Bygga Broar* i ordinarie verksamhet. De tre länsstyrelserna har också medverkat som referensgrupp i framtagandet av chefsstöds materialet.

Även om det för chefer särskilt framtagna materialet är utarbetat och framtaget inom ramen för *Bygga Broar* och ägs av Acting for change, kommer Länsstyrelsen Västra Götaland, Halland och Skåne att kunna sprida lärdomar och framgångsfaktorer till verksamheter som också arbetar med andra våldsförebyggande metoder.

Chefsstödet slutredovisades i december 2022. Redan under hösten påbörjade Länsstyrelsen Västra Götaland spridningen av de lärdomar som framkommit under framtagandet av chefsstödet genom medverkan vid en utbildningsdag om våldsprevention för samtliga chefer i Herrljunga kommun.

¹² Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Skåne och Länsstyrelsen Västerbotten.

¹³ [Vip-programmet - Eskilstuna kommun](#)

Utöver satsningen på chefsstödet arrangerades det årligen återkommande erfarenhetsutbytet för de kommunala verksamheter, främst förskolor, som arbetar med *Bygga Broar*. I år ägde erfarenhetsutbytet rum i Göteborg, och samlade drygt 100 deltagare från kommuner i de tre länen. Under dagen visades en kort film med nedslag i olika kommunala verksamheter i länet som tillämpat modellen. Filmen finansierades av Länsstyrelsen Västra Götaland. Dagen var enligt deltagarna mycket givande och resulterade bland annat i flera konkreta förslag till kommande erfarenhetsutbyten.

Regional uppföljning av det våldsförebyggande arbetet

På regionalnivå har Länsstyrelsen avslutat den uppföljning som påbörjades 2021 av myndighetens stöd till kommunerna gällande det våldsförebyggande arbete (se målområde 1). Uppföljningen är indelad i tre delar:

- Fördelning av utvecklingsmedel för våldsförebyggande arbete,
- Borås stads spridning av erfarenheter som pilotkommun i projektet *En kommun fri från våld*,
- samt materialet *En kortlek fri från våld*.

Fördelning av utvecklingsmedel

Den första delen av uppföljningen granskade resultatet av Länsstyrelsens årliga utlysning av utvecklingsmedel som fördelats i länet mellan åren 2016 och 2020. Uppföljningen visar att ett mindre antal kommuner i länet har tilldelats en stor del av den totala summan av utlysta medel. Trots att Länsstyrelsen genomförde breda utbildningssatsningar kvarstod koncentrationen av fördelning till vissa kommuner även mot slutet av perioden med utlysningar. En möjlig tolkning är att utlysningarna har lett till en ökad skillnad mellan kommuner med ett aktivt våldsförebyggande arbete och kommuner som inte har kunskap eller kapacitet att kunna starta upp ett sådant arbete.

I syfte att utjämna skillnader mellan kommuner infördes år 2021 en prioriteringsgrund där kommuner som inte tidigare hade sökt eller fått utvecklingsmedel prioriterades. Vidare visade uppföljningen att utvecklingsmedlen kan ha lett till att kommunerna i hög utsträckning fokuserat på att genomföra aktiviteter snarare än att arbeta för att utveckla och implementera arbetssätt och långsiktigt hållbara strukturer. För att vända den utvecklingen kommer Länsstyrelsen framledes, och i enlighet med Statskontorets rekommendationer, rikta stöd till insatser som främjar såväl förankring på ledningsnivå och kunskapsbaserat arbetssätt som handfast och verksamhetsanpassat stöd.

Borås spridningsuppdrag

Borås stad var en av två pilotkommuner i våldspreventionsprojektet *En kommun fri från våld* som drevs av Riksorganisationen Män för jämställdhet 2015-2020 i syfte att utveckla och en modell för samordnat och systematiskt våldsförebyggande arbete i en hel kommun¹⁴. Under tidsperioden 2016 till 2020 hade Borås stad ett uppdrag av Länsstyrelsen genom en delfinansierad projektledartjänst i projektet *En kommun fri från våld*. Uppdraget var att sprida erfarenheter och bistå med handledning till andra kommuner i länet utifrån Borås stads medverkan som pilotkommun.

För att få en uppskattning av vad aktiviteterna resulterat i genomförde Länsstyrelsen en enkätundersökning i december 2021. En handfull kommuner uppgav att de antingen utformat utbildningsinsatser, utvecklat nya arbetssätt eller tagit fram produkter till följd av deltagandet i Borås stads spridningsinsatser. Enkätsvaren visar emellertid på att de insatser som genomförts av Borås stad inom ramen för spridningsuppdraget inte resulterat i några långvariga insatser eller större förändringar.

En kortlek fri från våld

En kortlek fri från våld utvecklades av Borås stad under år 2019 och reviderades påföljande år. Kortleken togs fram för att användas inom ramen för modellen *En kommun fri från våld*, men Länsstyrelsen ville undersöka om kortleken är användningsbar också utanför sitt sammanhang, och har därför gjort en mindre uppföljning av användandet i ett antal kommuner och verksamheter i landet.

Under december 2022 har intervjuer med fem kommuner (av totalt 10 tillfrågade kommuner), som tidigare beställt kortleken, genomförts. Tre av kommunerna har använt kortleken. De anser att kortleken är ett pedagogiskt och användarvänligt material som underlättar i samtal om våldsprevention med såväl barn och unga som vuxna. Materialet upplevs dessutom som flexibelt och kreativetsfrämjande, vilket möjliggjort att vissa tillägg och anpassningar gjorts på eget initiativ. Kortleken har uppskattats av både lärare och elever. Av enkätsvaren framkommer däremot att kommunerna inte arbetat med kortleken strukturerat över tid utan endast använt den vid enstaka tillfällen. Av den anledningen är det svårt att redogöra för effekter specifikt kopplat till materialet.

I intervjuerna framkommer emellertid att våldspyramiden har fått genomslag, liksom att deltagare uttryckt att de fått nya insikter om vad som kan räknas som våld. Exempelvis har barn själva avvärvat uppkomna

¹⁴ Borås fritt från våld - Borås Stad (boras.se)

situationer genom att framföra kommentarer som: ”Det är våld!” och ”Lite våld gör också ont!”.

Länsstyrelsen har även intervjuat kommuner som har beställt kortleken, men ännu inte kommit i gång med användningen av den, i syfte att identifiera eventuella hinder och behov av ytterligare stöd. Att skolan inte haft möjlighet att ta sig an materialet på grund av en generellt hög arbetsbelastning och den ”utbildningsskuld” som råder inom skolan till följd av pandemin, och att leveransen av kortleken dröjde så länge att materialet sedan inte kändes lika aktuellt att använda, är några skäl som uppges till varför kortleken inte använts.

Kortleken har fått stor spridning i landet. Det finns fortsatt en hög efterfrågan när kortleken nu är slut i lager. Inför ett eventuellt nytryck av kortleken genomförs en lokal uppföljning i Borås stad. Syftet är att undersöka om delar av kortleken eller tillhörande instruktioner bör revideras på nytt.

I Länsstyrelsens intervjuer framkommer också en del utveckling- och förbättringsförslag. Bland annat att göra en åldersindelning för att bättre anpassa materialet till olika åldersgrupper, då vissa delar av materialet idag är för svårt att ta till sig. Fler tydliga exempel riktade till barn, exempelvis från skolgårdsmiljöer, har också framförts. Att utgå från modellen *Identifiera-Diskutera-Agera* har varit ett framgångsrikt sätt att ta sig an materialet, vilket skulle kunna läggas till som ett förslag på upplägg gällande yngre barn.

Ett annat önskemål är att ta fram en instruktörsutbildning/utbildning för utbildare. Ett kort bakgrundsmaterial som enkelt beskriver evidensen efterfrågas också, med argumentet att ett sådant underlag skulle kunna förebygga eventuellt motstånd i att använda materialet. Införandet av ett intersektionellt perspektiv är ytterligare ett förslag på utvecklingsområde. Den tillhörande filmen föreslås att delas upp i kortare temaklipp med lärarhandledning för varje del.

Resultat och effekter

De nationella effektstudierna pågår, varför inga resultat kan redovisas. Det är också för tidigt att bedöma chefsstödet för modellen *Bygga Broar*. Länsstyrelsens uppföljning av det pedagogiska materialet *En kortlek fri från våld* visar att endast tre av de 14 kommuner i länet som beställt materialet använder det systematiskt. Samtidigt framhålls kortleken som ett pedagogiskt och användarvänligt material som underlättar samtal om våldsprevention med såväl barn och unga som vuxna.

Den regionala uppföljningen visar att ett mindre antal kommuner i länet har tilldelats en stor del av den totala summan av de medel Länsstyrelsen fördelat inom uppdraget mäns våld mot kvinnor. Uppföljningen visar också att medlen i hög utsträckning använts för att genomföra aktiviteter snarare än att arbeta för att utveckla och implementera metoder och arbets sätt. Borås stads erfarenheter som pilotkommun i projektet *En kommun fri från våld* visar att en handfull kommuner antingen utformat utbildningsinsatser, utvecklat nya arbets sätt eller tagit fram material till följd av deltagandet i spridningsinsatsen.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att arbetet inom målområdet förbättrad kunskap och metodutveckling har rört sig i riktning från generella och tillfälliga aktiviteter/insatser till mer riktat och målgruppsanpassat stöd för att skapa långsiktighet och systematik. Det finns däremot ett fortsatt behov av att utveckla ett mer långsiktigt och strategiskt arbete med fokus på systematisk tillämpning av material och arbetsmetoder.

Resultat av den regionala uppföljningen av det våldsförebyggande arbetet

År 2016 respektive 2021 fick länets kommuner besvara en enkät om våldsförebyggande arbete och behov av stöd från Länsstyrelsen. 14 kommuner har besvarat båda enkäterna, vilket utgör knappt en tredjedel av länets kommuner. Svaren från dessa kommuner går således att sätta i ett jämförande perspektiv för att se utvecklingen över en femårsperiod. Kommunerna är dessutom representativa för länet och dess olika kommuntyper.¹⁵

I urvalsgruppen om 14 kommuner finns både kommuner som har tagit del av Länsstyrelsens utvecklingsmedel och kommuner som inte har beviljats medel. Enkätsvaren utgör idag utgångspunkten för kommande utvärderingar för att kunna följa kommunernas utveckling gällande våldsförebyggande arbete

Ett positivt resultat är att urvalskommunerna år 2021 uppger att de genomför betydligt fler universella och selektiva våldsförebyggande insatser samt något fler genusförändrande insatser, jämfört med år 2016. Enkätsvaren indikerar att det har skett positiva förändringar i kommunerna under perioden, men att samordning saknas i många kommuner.

¹⁵ Representation av kommuntyper bland de 14 kommunerna: en storstad (A1), fem pendlingskommuner nära storstad (A2), en pendlingskommun nära större stad (B4), fyra pendlingskommuner nära mindre stad/tätort (C7), en landsbygdskommun (C8) och två landsbygdskommuner med besöksnäring (C9).

I likhet med år 2016 visar enkätsvaren år 2021 att respondenten främst kan svara för sin egen verksamhet och att det inte finns någon känd funktion i kommunen som har en överblick över våldsförebyggande insatser inom olika verksamhetsområden. Nio av de 14 urvalskommunerna uppger år 2021 att det finns mandat och beslut från ledningsnivå att arbeta våldsförebyggande, även om detta kan vara begränsat. Tre respondenter känner inte till om det finns förankring på ledningsnivå.

Sammanfattande analys

Sammanfattad lägesbild och identifierade utvecklingsområden

Utvecklingen i länet

På grund av områdets komplexitet och avsaknad av konstanta indikatorer för att långsiktigt mäta vad Länsstyrelsens insatser får på samhälls- och individnivå är det svårt att bedöma utvecklingen i länet över tid. Eftersläpningen i statistiken är ytterligare en försvårande faktor. Det går inte heller att med exakthet säga vilka effekter Länsstyrelsens insatser genererat i eftersom de statistiska sammanställningarna speglar summan av samhällets gemensamma insatser, och inte effekten av enskilda aktörers. På aggregerad nivå är Länsstyrelsens bedömning att de insatser som genomförts enskilt, eller i samverkan med andra aktörer, under år 2022 bidragit till att öka medvetenheten och höja kunskapsnivån i länet. Insatserna har även bidragit till metodutveckling.

Med stöd av indikatorer för att följa upp den nationella strategin går det att urskilja en trend gällande utvecklingen av förbättrad kunskap- och metodutveckling i länet. Under 2021 syns en nedgång i länet som helhet avseende majoriteten av indikatorerna kopplade till delmålet. Länsstyrelsen bedömer att nedgången är en pandemieffekt. Sedan restriktionerna hävdes syns en uppgång i antalet kommuner som fortbildar sin personal. I likhet med det nationella snittet är det fler kommuner som genomfört fortbildningar för vuxenhandläggare än för barnhandläggare. Detsamma gäller kartläggningar av våldsutsatta vuxna respektive barn.

Sett till statistik från indikatorerna kopplade till uppföljningen av den nationella strategin för att förebygga mäns våld mot kvinnor kan några trendriktningar utläsas. Statistiken indikerar framför allt en positiv utveckling inom det förebyggande arbetet i riket som helhet. Innan pandemin var utvecklingen i Västra Götaland mer positiv än det nationella snittet. Under pandemin var situationen den omvända och i flera fall fick länet ett sämre utfall än det nationella medelvärdet. Det går nu att tyda en viss återhämtning från den negativa trenden.

Vidare kan man skönja positiva trender avseende vissa områden inom det brottsbekämpande arbetet och andel personuppklarningar i Polisregion Väst. Exempelvis är personuppklarningen gällande

brottsrubriceringen av tvångsäktenskap/vilseledande äktenskapsresa fortsatt högre än riksgenomsnittet. Sedan 2019 har andelen legat på 5 % mot tidigare 0 %. Ytterligare ett exempel är köp av sexuell tjänst. Mellan 2020 och 2021 har andelen personuppläringar ökat med 23 procentandelar (från 56 % till 79 %). Det är betydligt högre än riksgenomsnittet och tyder på en positiv utveckling i länet.

Av statistiken går även att utläsa mindre positiva trender i länet. Bland annat kontakt med barn i sexuellt syfte. Under perioden 2016–2019 var trendriktningen positiv (från 3 % till 17 %). Följande år var nedgången stor, och nu ligger andelen personuppläringar på 7 %. Köp av sexuell handling av barn visar på en ihållande negativ trend. Från 2016, då 74 % av de handlagda brotten ledde till personuppläring, till 21 % år 2021. Det är en minskning med 53 procentenheter.

Utvecklingsområden baserade på identifierade behov och brister

Samverkan genomsyrar lägesrapporten och utgör också den enskilt största framgångsfaktorn i länet rörande arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Även om arbetet i länet delvis utvecklats i en positiv riktning är utvecklingsområdena många. Mot bakgrund av ovan statistik är insatser för att vända den negativa trenden avseende kontakt med barn i sexuellt syfte respektive köp av sexuell handling av barn det mest angelägna utvecklingsområdet.

Andra prioriterade utvecklingsområden baserade på regionalt och lokalt identifierade behov och brister är:

- Anpassning av stöd till den enskilde kommunens specifika förutsättningar och behov.
- Utjämnande av skillnader i stöd till länets kommuner.
- Systematisk implementering och tillämpning av stödmaterial och arbetsmetoder.
- Särskilt utsatta grupper med fokus på barn, unga och hbtqi-personer.

Resurser och strategiskt utvecklingsarbete

I och med att uppdraget numera styrs av förordning har Länsstyrelsen förutsättningar i arbetet mot mäns våld mot kvinnor ökat väsentligt. Inte minst den långsiktiga planeringen. Förordningsstyrningen har varit avgörande för tillsättandet av nya tjänster och medfört att Länsstyrelsens personella resurser nu står i bättre proportion till länets geografiska storlek och behov.

Förutom att området förstärkts med tre helårsarbetskrafter har en så kallad kombinationstjänst tillsatts på Enheten för folkhälsa och rättighetsfrågor för att stärka och vidareutveckla samverkan emellan uppdragen jämställdhet, mäns våld mot kvinnor och mänskliga rättigheter.

För att få mer kunskap om kommunernas stödbehov har Enheten för folkhälsa och rättighetsfrågor genomfört en inventering av förutsättningar och behov i länet kopplat till folkhälsa och rättighetsfrågor. Inventeringen är ett första steg i att utveckla enhetsgemensamma metoder inom och mellan uppdragen i syfte att förbättra förutsättningarna för prioritering i uppdragen och belysa samverkansbehov mellan uppdrag utifrån kommunernas behov.

Därutöver har Länsstyrelsen under hösten påbörjat arbetet med att ta fram en övergripande strategisk inriktning för verksamhetsområdet mäns våld mot kvinnor genom att göra en fördjupad behovs- och målgruppsanalys. Begreppet strategisk inriktning avser i sammanhanget att Länsstyrelsens arbete ska utgå från en genomtänkt, noga övervägd och långsiktig plan med tydliga mål för att arbetet på ett resurseffektivt sätt ska leda till bästa möjliga resultat.

I praktiken innebär det att Länsstyrelsens insatser ska vara baserade på regionalt och lokalt identifierade brister och utvecklingsbehov, i syfte att i högre utsträckning tillmötesgå det behov av stöd som kommuner och andra berörda aktörer efterfrågar, och därigenom förhoppningsvis uppnå bättre träffsäkerhet och resultat i de insatser som genomförs.

Uppföljningen av Länsstyrelsens stöd till kommunerna avseende det våldsförebyggande arbetet utgör tillsammans med den enhetsövergripande kommunanalysen och den fördjupade behovs- och målgruppsanalysen viktiga grundstenar i det fortsatta utvecklingsarbetet inom området. Ett övergripande mål är att på sikt utjämna skillnaderna i Länsstyrelsens praktiska och finansiella stöd till kommunerna och därigenom motverka ojämlig fördelning av resurser.

Länsstyrelsens avslutande kommentarer och medskick

Kommunernas efterfrågan på evidensbeprövade metoder är stort, och som tydligt framgår av lägesrapporten berör en betydande del av Länsstyrelsens arbete metodstöd och dylikt material. Inom området mäns våld mot kvinnor produceras metodstöd och annat material av myndigheter, civilsamhället och privata aktörer. Länsstyrelsen ställs därav inför dilemman vilka metoder och vilket material som ska spridas, och vilken aktörs material som ska få företräde före andras. Länsstyrelsen erfar att kommunerna brottas med samma problematik.

Dilemman uppstår till följd av att flera myndigheter har uppdrag rörande metodstöd, men att ingen myndighet har det övergripande ansvaret att på nationell nivå ta fram nya eller utvärdera redan befintliga metoder. Ytterligare en bidragande orsak är bristen på evidensbeprövade metoder, vilket både Statskontoret och Jämställdhetsmyndigheten har påtalat. Likaså har de framhållit bristen på implementering och systematisk användning av metoder, och framfört behovet av en nationellt samordnande aktör med övergripande ansvar. Länsstyrelsen stöder nämnda myndigheters analys och rekommendationer.

Länsstyrelsen deltar i flertalet nationella och/eller länsöverskridande insatser som syftar till metod- och kunskapsutveckling genom utvärdering eller uppföljning av befintliga metoder och arbetssätt. Några av dessa utvecklingsinsatser har Länsstyrelsen på egen hand drivit och finansierat. Länsstyrelsen anser att det finns anledning att lyfta frågan om, och i vilken utsträckning, uppföljning, utvärdering och metodutveckling ska genomföras och bekostas av regionala myndigheter, då det innebär att de resurser som tilldelats myndigheten för regionalt arbete i viss utsträckning används för nationellt utvecklingsarbete. Frågan har även bäring på ovan nämnda brister rörande metodstöd.

Utöver det efterfrågar Länsstyrelsen ett nationellt framtaget metodstöd om prostitution och människohandel för alla ändamål som också omfattar arbetslivskriminalisering. Som framfördes i den förra lägesrapporten anser Länsstyrelsen att arbetet skulle gynnas av en mer omfattande mobilisering, likt den pågående satsningen av regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.

